

СОБОЛЬ Н.В.

Науковий керівник – д.п.н., професор Олексюк О.М.
Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ

РОЛЬ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ У ФОРМУВАННІ ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ

Вчитель музики виконує важливе завдання зацікавити та навчити дітей спілкуватися з мистецтвом, залучити їх до художнього світу музичних образів. Діяльнісний підхід до формування художньо-творчої толерантності майбутнього вчителя музики полягає у його безпосередній роботі над створенням художнього образу музичного твору, тобто *інтерпретації*.

Вивчення явища контакту з творами мистецтва, їх переосмислення та відтворення вказують на його глибоко суб'єктивний характер і підкреслюють комунікативну природу. Зокрема, Л. Архіпова [1] характеризує інтерпретацію як діяльність людини, яка через ознайомлення з текстом прагне спілкування зі світом. Вчена виділяє структурні елементи явища інтерпретації: об'єкт (текст, або Інше), суб'єкт (людина, яка шукає шляхи реалізації тексту) та процес репрезентації (розкриття змісту, або результат).

Л. Архіпова посилається на міркування відомого письменника У. Еко [4], який у своїх лекціях розглядає питання інтерпретації та її меж. Автор описує цікаве явище «агресивної інтепретації», коли інтерпретатор бере на себе повноваження віднайти прихований сенс художнього твору, який може бути навіть невідомим власне автору художнього тексту.

Ми вважаємо, що такої інтерпретації потрібно уникати, адже вона може бути *інтолерантною* стосовно автора, художнього задуму, епохи, стилю тощо. Творчість у процесі інтерпретації передбачає свободу дій та засобів вираження свого розуміння художніх явищ, однак разом з тим вона повинна чітко регламентуватися, бо інакше інтерпретація може перетворитися у фарс.

Розкриваючи ідею обмеження інтерпретації У. Еко, Л. Архіпова називає три інтенції, які взаємопов'язані та повинні впливати на умови та зміст інтерпретованого тексту: інтенцію тексту, інтенцію автора та інтенцію інтерпретатора [1]. Сам текст, написаний і продуманий автором, певним чином ставить межі інтерпретації, на які повинен орієнтуватися інтерпретатор. Правильне прочитання художнього тексту стає однією з головних умов вдалої ненав'язливої (а у темі нашого дослідження – *толерантною*) інтерпретації.

В. Москаленко [3] виділяє та характеризує низку різновидів музичної інтерпретації в залежності від характеру та мети творчої діяльності. Так, автор називає: *редакторську інтерпретацію* (створення нового варіанту нотного тексту вже існуючого музичного твору); *виконавську інтерпретацію* (індивідуальне прочитання та нове озвучення музичного твору); *композиторську інтерпретацію* (переробка композитором художнього матеріалу чужого твору); *музикознавчу інтерпретацію* (описання музики засобами немuzичної мови; як стверджує В. Москаленко, існує її дві основні тенденції – точність вираження художніх образів є ознакою *наукової тенденції*, а образність – *художньої тенденції*).

Вітчизняна дослідниця О. Ляшенко називає художню інтерпретацію творів мистецтва втіленням *художньо-творчої діяльності*, яка реалізовується у *три етапи*: сприймання твору, його осмислення та відтворення для аудиторії [2]. Продовжуючи ідею, яку висуває науковець, ми можемо стверджувати, що на кожній з означених ланок виконавцеві потрібно проявляти *художньо-творчу толерантність*, яка стосується: первинного ознайомлення з авторським текстом та художньо-образним світом твору; індивідуальної інтерпретації сприйнятої художньої інформації від композитора у власному розумінні; якості та доречності відтворення твору перед аудиторією.

Безцільна технічна гра на інструменті, коли музикант перебуває у стані «спортивного азарту», не може бути творчою. Художня творчість, хоч і має емоційне забарвлення і безпосередньо пов'язанна з вираженням переживань,

характеризується наявністю інтелектуальної складової. У ході інтерпретації музичний твір знову проходить три стадії творчого процесу: виникнення задуму, його осмислення та втілення. Виконавець дає художньому творові друге життя, вносячи нові особливості. Тут виникає необхідність у прояві *художньо-творчої толерантності* музикантом-співавтором.

Важливо не перейти межу композиторського стилю, епохи, жанру, художнього змісту твору. Звичайно, у результаті художньої творчості виконавця навмисно або випадково з одного художньо-образного світу народжується новий, і він може почати своє власне існування (відомі випадки, коли нова інтерпретація твору може бути вдалішою, яскравішою, у порівнянні з першоосновою). Але виконавець у будь-якому разі повинен бути *толерантним* до композитора, його емоцій, думок, внутрішнього світу, який митець втілює у свій твір, а також до слухача.

Список використаних джерел

1. Архіпова Л.Д. Інтерпретація як істотний елемент комунікації / Л.Д. Архіпова // Магістеріум. Випуск третій. Історико-філософські студії. - К.: КП ВД “Педагогіка”, 2000. – С. 153 – 159.
2. Ляшенко О. Д. Художня інтерпретація творів мистецтв в теорії та практиці наукового аналізу / О. Д. Ляшенко // Неперервна професійна освіта: теорія і практика: Науково-методичний журнал. – Випуск 2. К., Київ. ун. ім. Б. Грінченка, 2011. – С.58 – 63.
3. Москаленко В.Г. Аналіз у ракурсі музичної інтерпретації / В.Г. Москаленко // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського [Текст] : науковий журнал. № 1(1) - К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2008. – С.106 – 111.
4. Eco U. Interpretation and Overinterpretation: World, History, Texts / U. Eco // Tanner Lectures in Human Values. – Cambridge University Press, 1992. – pp.143 – 202.